

Контекст на политиката

Глобалният консенсус за решаване на проблемите на околната среда (особено тези, отнасящи се до изменението на климата и свързаните с това опасности) постепенно се увеличава, като се поставя акцент върху несигурността на ресурсите, непредвидимостта на климата, социалното преселване и високите икономически разходи. Увеличава се осведомеността относно неравномерното въздействие на явленията, свързани с околната среда, върху жените и мъжете и за начините по които неравенствата между жените и мъжете подкопават способността на жените да реагират на тези опасности. Тези твърдения намират потвърждение в данните за съществуването на различни потребителски навици на жените и мъжете.

Смекчаването на последиците от изменението на климата в ЕС като цяло:

е свързано с прилагане на мерки за енергийна ефективност, устойчив транспорт, улавяне и съхранение на въглероден диоксид и възприетата пионерска роля на ЕС по отношение на международните конвенции в областта на изменението на климата.

Заклучения на Съвета на Европейския съюз (юни 2012 г.):

- подчертава се спешната необходимост от подобряване на прилагането на принципа на равенство между половете в процеса на вземане на решения в областта на смекчаването на последиците от изменението на климата, особено в секторите на транспорта и енергетиката;
- подчертава се, че предразсъдъците и стереотипите, свързани с пола, помагат за затвърждаването на сегрегирани по пол образователна система и пазар на труда, включително в областите на зелената икономика, които имат най-голямо значение за смекчаването на последиците от изменението на климата (например секторите на транспорта и енергетиката).

Европейският парламент (2007—2012 г.):

- призовава Комисията и Съвета да гарантират, че действията в областта на изменението на климата не се отразяват негативно на равенството между половете и да интегрират принципа на равенство между половете в политиките в областта на изменението на климата;
- предлага да се премине към „зелена икономика“ и призовава за проучване на нейното въздействие върху жените и тяхната роля в този преход.

Европейската комисия:

счита енергетиката и транспорта за приоритетни области (COM(2013) 0216 final).

Стратегическите цели на Пекинската платформа за действие и показателите на ЕС

- К.1.** Активно ангажиране на жените в процесите на вземане на решения в областта на околната среда на всички нива.
- К.2.** Интегриране на въпросите, пораждащи загриженост, и перспективите, свързани с равенството между половете, в политиките и програмите за устойчиво развитие.
- К.3.** Укрепване или установяване на механизми на национално, регионално и международно равнище за оценка на въздействието от развитието и политиките в областта на околната среда върху жените.

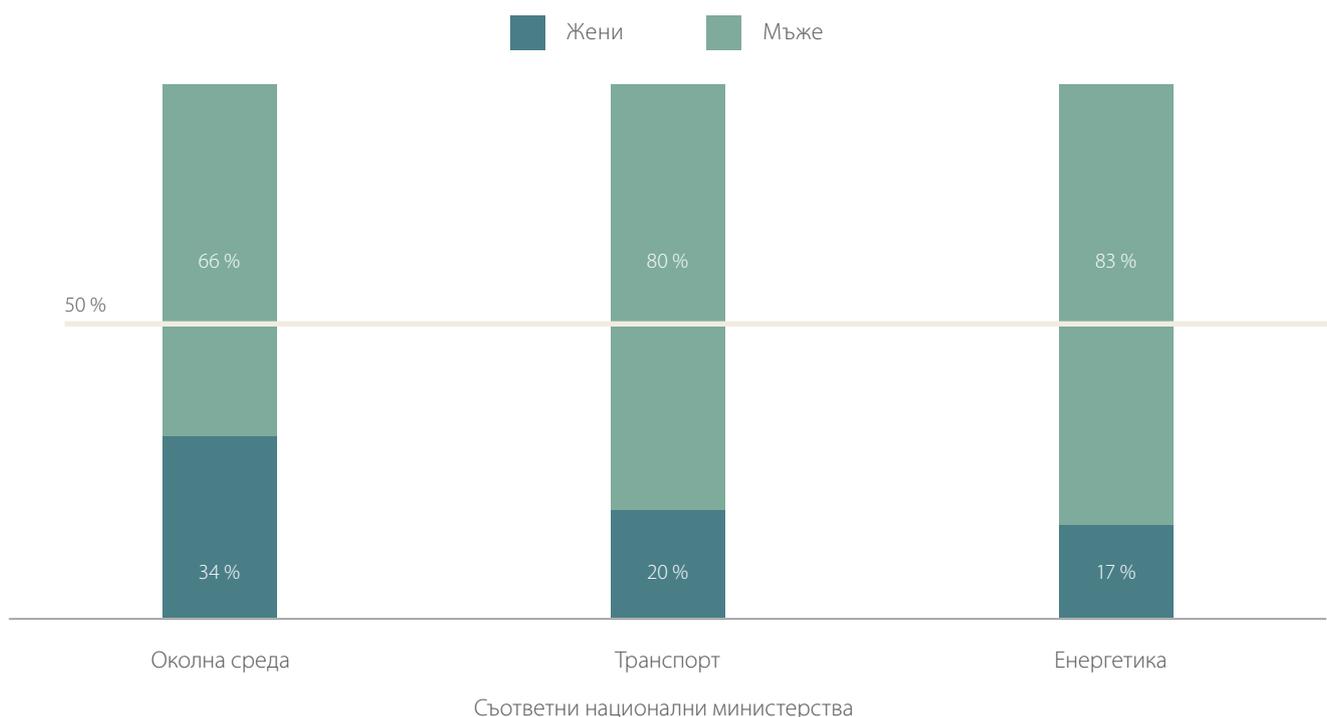
Показателите в тази критична проблемна област са разработени неотдавна в резултат на инициативата на датското председателство на Съвета на ЕС. Тъй като предизвикателствата в областта на околната среда имат важно значение за положението на жените, тези показатели са насочени към влиянието, което имат жените върху важни сфери на вземане на решения в областта на изменението на климата, и по-конкретно във връзка със смекчаването на последиците от изменението на климата. Освен това показателите оценяват дела на жените и мъжете, работещи в областите на естествените науки и технологиите, и анализират сегрегацията по пол относно решенията, които хората вземат във връзка с образованието си. Все още не са изработени показатели във връзка с втората и третата стратегическа цел на област К от Пекинската платформа за действие. Поради това предприемането на мерки във връзка с тези цели (призоваващи към по-пълно интегриране на измерението относно равенството между половете в програмите и политиките в областта на околната среда) тепърва предстои.

Базата данни „Жените и мъжете в ЕС: факти и данни“, създадена от Европейския институт за равенство между половете, съдържа актуални данни и информация и е достъпна на адрес:

<http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Дял на жените на висши длъжности в националните министерства, 2011 г.

Източник: EIGE, Gender Equality and Climate Change (Равенството между половете и изменението на климата) 2012 г.

Констатации, направени въз основа на данните за целия ЕС

Бавен напредък по отношение на включването на жените в процеса по вземане на решения в областта на околната среда

Включването на жените в процеса по вземане на стратегически решения във връзка с климата не е просто демократичен императив, а има голямо значение за разбирането на начина, по който политиките и програмите в областта на околната среда засягат жените и мъжете. Повечето от лицата, вземащи решенията в тази област в ЕС, са мъже, а също така мъжете доминират висшите управленски нива в националните министерства с правомощия в областта на изменението на климата. Като цяло през 2013 г. 19 % от министрите и 34 % от висшите административни ръководители в министерствата на околната среда, енергетиката и транспорта в ЕС са били жени.

Жените имат повече успехи в заемането на висши длъжности в сектора на околната среда в сравнение със секторите на енергетиката и транспорта. През 2011 г. жените са били най-широко представени в министерствата на околната среда, където заемат около една трета от висшите длъжности (34 %).

Жените продължават да са недостатъчно представени и в европейските институции в областта на климата. През 2013 г. жени заемат около една четвърт (27 %) от ръководните длъжности в съответните генерални дирекции на Европейската комисия.

Както изглежда жените са по-добре представени в комитетите на Европейския парламент, работещи по въпросите на климата (2010—2014 г.). 38 % от членовете на съответните комитети са жени, като жените са най-добре представени в сферата на околната среда където заемат 49 % от местата в комитетите по околната среда, публично здравеопазване и безопасност на храните.

Ефектът на „стъкления таван“ изглежда продължава да е налице както на национално равнище, така и на равнище ЕС, като делът на жените на най-висши длъжности е пропорционално по-малък от този на мъжете.

Нараснал е броят на жените, участващи в процесите по вземане на решения по въпросите на изменението на климата на международно равнище

Напредъкът на жените е най-голям в основните институции на ООН в областта на измененията на климата и по-специално в спомагателните органи по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата, в които представителството на жените нараства със стабилни темпове в периода 2009—2012 г.

През последните пет години жените са отбелязали напредък и в делегациите на Конференцията на страните на ООН, макар и в по-малка степен: от 36 % (2004—2008 г.) на 39 % (2008—2012 г.).

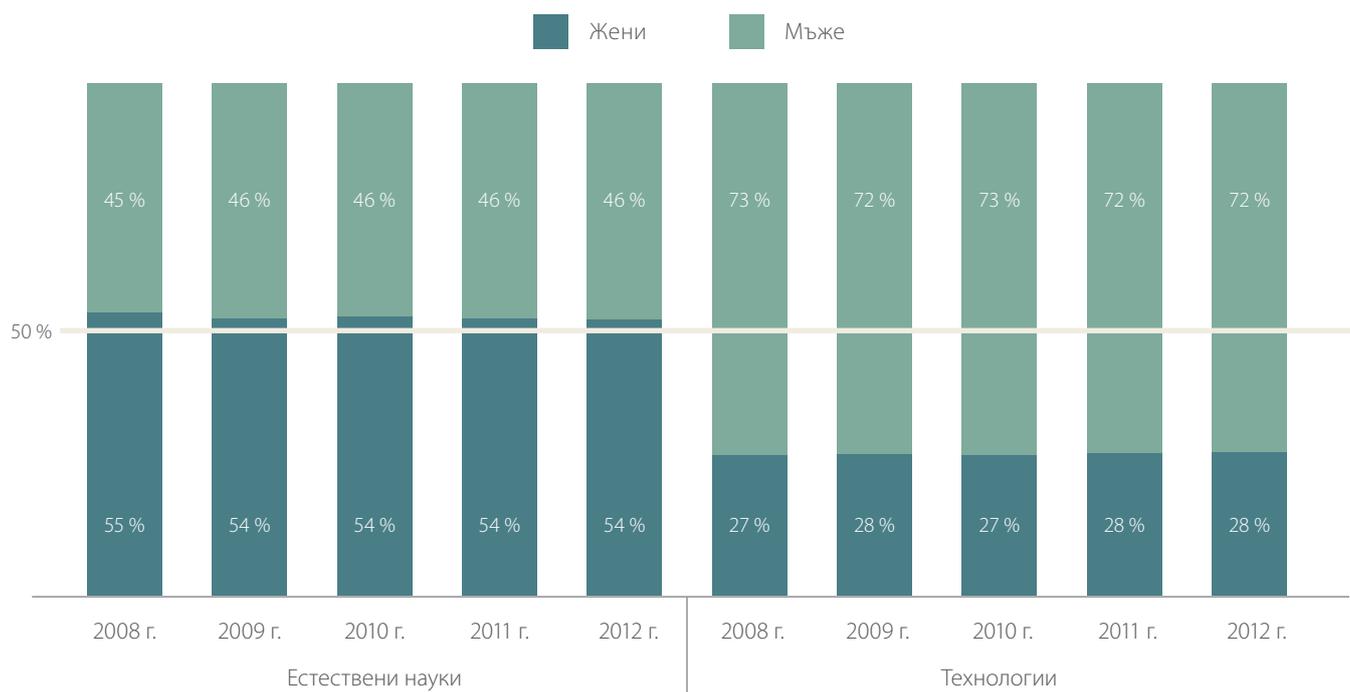
Мъжете продължават да доминират по отношение на образователните степени по технологични специалности

Съществуват седем области на образование, които обикновено подпомагат изграждането на кариера в секторите на околната среда, енергетиката и транспорта. Те са в категориите естествени науки (науки за живота и физически науки) или технологии (инженерни специалности; производство и преработка; архитектура и строителство; транспортни услуги; защита на околната среда). В рамките на ЕС съществува добър баланс между жените и мъжете в естествените науки, въпреки че мъжете продължават да доминират образователните степени, свързани с технологиите.

Въз основа на допускането, че достъпът до работни места в областите, свързани с околната среда, изисква наличието на квалификация в по-горе споменатите образователни области, може да се заключи, че жените разполагат с малки или ограничени

Дял на жените сред завършилите висше образование по естествени науки и технологии, 2008—2012 г.

Източник: Евростат, Статистически данни за образованието

възможности да постъпят на работа в областта на околната среда и да се развиват в тези индустрии. През 2010 г. в ЕС жените са само една пета (22 %) от работещите в секторите на електроснабдяването, газоснабдяването, централното топлоснабдяване и климатизацията, транспорта и складовите услуги.

Образователната квалификация може да не е единствената пречка за участието на жените в секторите на енергетиката и транспорта и за напредъка им в кариерата. Други фактори са устойчивите стереотипи, свързани с пола, необходимостта от често пътуване, както и неблагоприятната спрямо жените среда за работа.

Въпреки това може да се приеме, че наличието на образование в областта на технологиите подпомага намирането на работа в тези индустрии. Недостатъчното представителство на жените сред завършилите подобни специалности се явява препятствие пред достигането на целите на стратегията „Европа 2020“, която цели да се пребори с разделението между различните категории работещи на пазара на труда. Освен това то застрашава постигането на целите на Европейската стратегия за равенство между жените и мъжете (2010—2015 г.), съгласно която сегрегацията в образованието и сегрегацията на пазара на труда са основна причина за наличието на разлика в заплащането между жените и мъжете.

Полезни инициативи:

Държавите членки са приложили **разнообразни подходи за интегриране на аспекти на равенството между половете в процеса по вземане на решения в областта на околната среда**. Австрийската програма за климата насърчава активното участие на жените в процеса по определяне на политиките в областта на околната среда и интегрирането на принципа на равенство между половете. От 20 години властите във Виена прилагат градско планиране, отчитащо аспектите на равенството между половете и въпросите, свързани с равенството между половете, са добре интегрирани в градското планиране. В Германия федералното министерство на околната среда, опазването на природата, строителството и ядрената безопасност (BMUB) прилага ръководен принцип за равенството между половете, както в рамките на своите правомощия, така и при финансиране на съвместни проекти.

Повишаване на прилагането на принципа на равенство между половете е отчетено от Литва, където от 2003 г. насам чрез националните програми за равни възможности на жените и мъжете се решават въпроси на жените и околната среда. Тези дейности включват насърчаване на сътрудничеството между неправителствените организации посредством интегриране на въпроси на равенството в проекти в областта на околната среда и посредством реализирани от правителството съвместни програми в областта на околната среда, в които е предвидена възможност участниците да се възползват поравно от резултати на тези проекти. В Словения програмата за развитие на селските райони (2007—2013 г.) насърчава систематичното предоставяне на равни възможности и достъп до всички мерки. В последствие е приет нов план за развитие на селските райони (2014—2020 г.), в който са заложени цели за устойчивост. Мерки за развитие на селските райони ще се използват за повишаване на стандарта на живот и за увеличаване на равенството между половете. През 2010 г. министерството на околната среда в Чешката република разработва подход за интегриране на перспектива за равенство между половете в проекти и планове, характеризирани се със значително въздействие върху околната среда, като планове за строителство, градско озеленяване или транспортни услуги като отстраняване и предотвратяване на изтичането на вещества, които имат тясна връзка със здравето на жените.

НАПРЕДЪК И ТРУДНОСТИ В ОБЛАСТ К: ЖЕНИТЕ И ОКОЛНАТА СРЕДА

НАПРЕДЪК

- Повишило се е представителството на жените на ръководни длъжности в областта на околната среда и в международни делегации към спомагателните органи по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата.
- Увеличил се е дела на жените с образование и професии, свързани с околната среда.
- Поставя се акцент върху обсъжданията, посветени на взаимовръзката между изменението на климата и въпросите, свързани с пола.
- Държавите членки са си поставили за цел да увеличат присъствието на жените в образованието по науки и технологии.

ТРУДНОСТИ

- Глобалните предизвикателства като изменението на климата въздействат различно на жените и мъжете.
- Жените са недостатъчно представени при вземането на решения по въпроси на околната среда на всички равнища (национално, европейско и международно).
- Жените са недостатъчно представени във всички образователни степени, свързани с околната среда, и особено в образователните степени, професиите и политическите длъжности, свързани с енергетиката и транспорта.
- Интегрирането на принципа на равенство между половете в политиките в областта на околната среда рядко е включено в стратегиите в областта на околната среда.
- Разбирането на моделите на производство и потребление на енергия в зависимост от пола е недостатъчно.

Пътят напред за ЕС

- Постигане на по-добро разбиране на взаимовръзката между пола и околната среда, за да се установи какво е въздействието на политиките и програмите в областта на околната среда върху жените и мъжете.
- Ефективно интегриране на принципа на равенство между половете в действията по реакция на глобалните предизвикателства (например изменението на климата, „зеления“ растеж).
- Признание на факта, че жените може да са по-уязвими на изменението на климата и отделяне на по-специално внимание на въздействието му върху жените от малцинствени групи.
- Осигуряване на чувствителност на политиките към аспектите на пола чрез баланс на представителството на жените на управленски длъжности, за да бъдат отчетени нуждите и приносът на жените.

Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Европейският институт за равенство между половете (EIGE) е центърът на ЕС за знания в областта на равенството между половете. EIGE подпомага авторите на политики и всички заинтересовани институции в усилията им да превърнат равенството между жените и мъжете в реалност за всички европейци и не само за тях, като им предоставя специфични експертни познания, както и съпоставими и надеждни данни за равенството между половете в Европа.

Повече информация: <http://eige.europa.eu>

Центърът за ресурси и документация (ЦРД) на Европейския институт за равенство между половете е иновативна и практическа платформа, която е разработена с цел да помага в търсенето на важни източници относно равенството между половете, да улеснява обмена на знания между органите и лицата с интерес към политиките и практиките в областта на равенството между половете и да предлага интернет пространство за обсъждания и дебати.

Повече информация: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

За контакти:

European Institute for Gender Equality
Gedimino pr.16, LT-01103 Vilnius, LITHUANIA
Тел. +370 5 215 7444, Тел.+370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN: 978-92-9218-645-6

doi:10.2839/066810

MH-04-15-022-BG-N